

Wéber Mihály és a Budaörsi Nyilvánosjogú Magán Polgári Fiúiskola

PEDAGÓGUSPORTRÉ

Egy régi pedagógusra, iskolaalapítóra emlékezünk írásunkkal. Wéber Mihályra, akiről ma is szeretettel és tisztelettel beszélnek azok, akik ismerték. Feldhoffer András kedves emléktárgyai között őrzi iskolai értesítőjét az 1936-37-es tanévről.

Ez a kis 22 oldalas füzet lapjain keresztül bepillantást enged az egykori iskola életébe.

Mindjárt a borítóján egy idézetet olvashatunk, amiről később azt mondták, hogy *mirredenta*. De meg kell értenünk, hogy akkor még nagyon elevenen élt Trianon emléke. Az idézet így szól: „Csonka Magyarország – nem ország, egész Magyarország – Mennország!”

Az előszóban Wéber igazgató írta le őszintén, nyíltan időszerű gondolatait.

„Iskolánk a lezárt tanévvel fennállásának harmadik esztendejét töltötte be. Rövid idő egy intézmény életében, viszont hosszú egy mostoha viszonyok között alakult iskola fenntartásához, nélkülözések mellett való fejlesztéséhez és korszerű tökéletesítéséhez. Iskolánk a nmélt. (nagyméltóságú) vallás – és közoktatásügyi miniszter úrnak (...) engedélye alapján nyílt meg 1933. szeptember 1-én kettős céllal. Közvetlen célja, hogy Budaörs és Törökbálint község lakosságának fiait középfokú ismeretekkel lássa el, biztos és maradandó tudással vértesse fel, hogy az életben könnyebben boldoguljanak. Közvetett célja, hogy a község lakosságának műveltségi szintjét emelje és fokozza. (...) Hiszen ha visszapillantunk csak a közelmúlt-ra, a világháború előtti boldog időkre és meggondoljuk, hogy mit követelt az élet az embertől akkor, és mit követel most, vagy mit nyújtott az élet a becsületes munkáért akkor és mit nyújt most, akkor arra a megállapodásra juthatunk, hogy akkor – még csak két évtizeddel ezelőtt – könnyebb volt az élet, mindenki többet kapott becsületos munkájáért. A világháború befejezése után egy hatalmas gazdasági verseny, küzdelem indult meg az emberek között. Az egyre fokozódó verseny mindig magasabb műveltséget, nagyobb tudást kíván az egyénektől, de főleg az ifjúságtól. (...) A jövő azoké, akik tudomást szereznek a haladásról és ebbe bele is tudnak illeszkedni.” Milyen örökérvényű szavak ezek!

„Az iskola benépesítése nem ment simán s a szülők bizalmatlanságával találkozott. – panaszozta az igazgató – Növendékeink száma még a jelen tanév lezárásával sem megnyugtató eredmény, mert a lakosság lélekszámához viszonyítva még nagyon kevés tanuló van. (...) Az iskola fenntartója a legnagyobb áldozatok árán tartja fenn az iskolát, a tanári kar lelkesedéssel, kedvvel, időt és fáradságot nem kímélve, egyesült erővel végzi nehéz, de sikeres munkáját, amelynek köszönhető, hogy az iskola a legkeményebb megpróbáltatásokat leküzdötte. A jövőben meg fog nyílni a ne-

gyedik osztály is s ezzel teljes lesz már iskolánk. A legnagyobb önbizalommal vállaljuk az iskola további fejlesztésére irányuló munkát, amelynek eredményeképpen a község polgárai meglepéssel tekinthetik ezt a polgári iskolát olyannak, amelyben a szebb jövő kivívásához vértessük fel a tudomány, a gyakorlati ismeretek fegyverével növendékeinket, e csonka ország ifjú polgárait, hogy az eljövendő Nagymagyarországnak vallásos, hazaszerető, dolgozó, törvénytisztelő, az életben boldogulni tudó és áldozatkész fia legyenek.” Drága igazgató úr! Honnan is tudhatta volna, hogy tanítványai az általa megszerzett tudást nem szülőföldjükön, hanem más országokban fogják kamatoztatni, akarataikon kívül.

Végezetül megköszönte Budaörs képviselőtestületének az évi 300 pengő anyagi támogatást, mellyel az iskola fenntartásához járultak hozzá.

Feldhoffer András bácsi büszke arra, hogy ő az elsőként indított osztály tanulója lehetett. Elmondása szerint az iskolaépületet – a mai Budapesti úton található Ganter házát – bérelte az igazgató, a berendezési tárgyakat saját maga szerezte be. Néhány dolgot saját kezűleg készített.

A kertben mezőgazdasági ismereteket sajátítottunk el – emlékezett vissza András bácsi. – Még varni is tanultunk.

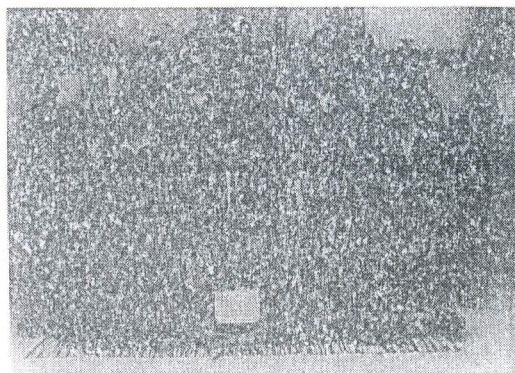
Az alapos munkával szerkesztett értesítőben táblázatot találunk a tanulók magaviseleti és tanulmányi eredményeiről tantárgyanként és osztályonként.

Tantárgyak: hittan, magyar nyelv, német nyelv, történelem (csak a 2. és 3. osztályban) földrajz, számtan és mértan, növény- és állattan (csak az 1. és 2. osztályban) fizika (csak a 3. osztályban) mezőgazdasági- és ipari ismeretek, ének, rajz, testgyakorlás, kézimunka, írásbeli dolgozatok külső alakja.

Magaviseletből kettesnél rosszabbat nem kaptak a tanulók. Akkor még az 1-es volt a legjobb érdemjegy! Érdekes, hogy német nyelvből többen csak közepes osztályzatot érdemeltek. A „szépfírás” nehezen ment a fiúknak: még egyszer annyit volt a közepes, mint a jeles. Tornából 1-1 gyermek kapott felmentést.

Az iskola berendezése, nyilván Wéber igazgató szorgalmazására, szépen gyarapodott a három év alatt. Valamennyit felsorolni e cikkben nem lehet. De érdekes adat, hogy a bútorzat értéke 762.75 pengőt tett ki. A földrajzi felszerelésben

12 db térkép, 1 db földgömb, 7 db földrajzi alapfogalmakat szemléltető falitábla szerepelt, többek között. A történelmi eszközök 15 db szemléltető képből és 3 db történelmi térképből állt, összesen 58.50 pengő értékben. A mennyiségnyi felszerelésben a különböző táblavonalzókon, szögmérőkön kívül 5 db mértani test fából és 13 db métermértékgyűjtemény szolgálta a szemléltetését színvonalát. Igazán gazdagnak mondható a természetrajzi felszerelés: sertés és kutya fejbáz mellett 33 fajta foggyűjteményt tanulmányozhattak a nebulók. Kitémött állatok – 21 féle – folyadék-készítményekben siklók, békák, gyíkok, száraz készítményekben madártojások, tollgyűjtemény, 45 féle mag, fűszerek és gyarmati áruk, mindez 719.10 pengő értékben.

A fizikához használt szemléltető eszközöket mechanikai, hidromechanikai, aeromechanikai, hangtan, fénytán, hőtán, mágnesség, elektromosság témakörök szerint csoportosítva találjuk. Csak néhány érdekességet sorolok fel közülük: piom, libella, acélbronzcsok a föld lapultságának megmutatására, Watt-féle golyósszabályzó, Archimedes-féle készülék, Cartesius bűvár, közeledő hajszálcsovek, görbe szivomnya, Galilei távcső, camera obscura, Winter-féle elektromos gép, Leydeni palack, Morse-féle telegráf, detektoros rádiókészülék. A tanári könyvtár 307 kötete 931.10 pengő értékű, míg az ifjúsági könyvtár 150 db könyve 273.84 pengő. Az ifjúsági könyvtár számára Dr. Auber mann Miklós plébános úr az elmúlt két tanévben összesen 36 pengőt adományozott.

Az általunk ismert tanévben, amint azt a „Statistika – kimutatás különféle szempontok szerint” című fejezetben olvashatjuk, 75 tanuló írtak be, kimaradt 3 fő. 71 rom. katolikus, 1 református vallású, 70 német anyanyelvű, 2 magyar, 57 budaörsi lakos, 15 törökbálinti. Igazoltan mulasztott órák száma: 2979, igazolatlan: 28. Ebben a tanévben elégtelen érdemjegyet egy tanuló sem kapott.

Az 1936-37-es iskolai év történetét is elolvashatták a szülők az értesítőben. Ebből is csak szemelvényeket áll módunkban közölni. „A tanévet

ÉLETRAJZ

Wéber Mihályról életrajzi adatokat Budaörsön élő lányától, Wéber Ceciliától kaptunk.

Wéber Mihály 1899-ben született a Brassó-Szörény vármegyei Újmoldovában.

Kolozsváron polgári iskolai tanár diplomát szerzett, majd Budapesten, a Műegyetemen tanult tovább.

Budapesten kötött házasságot a szintén erdélyi Waiparth Terézszel.

Még aktív korszakában, 1954-ben ragadta el a halál.

szepember hó 9-én nyitottuk meg. A tanulóifjúság Veni Sancte-n (ünnepélyes tanévnyitó mise) vett részt, az utána megtartott évnyitó ünnepély keretében a magyar zászló fokozott tiszteletére lelkesítettük a tanulókat. Figyelmeztettük tanulóinkat a magyar ipar pártolásának fontosságára és nagy jelentőségére. Felhívtuk figyelmüket a munka értékére, intve őket kitartó szorgalomra, példás, erkölcsös és hazafias magaviseletre.(...) A tanári testület egészségi állapota jó volt. (...) Az alakuló értekezleten előre megállapítottuk egész évi munkánk egységes rendjét. (...) Az iskola és a szülői ház közötti kapcsolat megteremtésére, ápolására és elmélyítésére a tanári kar két alkalommal tartott szülői értekezletet. Mivel olyan nagy teremmel nem rendelkezünk, amelyben a három osztály szüleit elhelyezhettük volna, osztályértekezletet tartottunk."

Néhány téma a szülői értekezletekről: Wéber Mihály igazgató: A polgári iskola feladata és jelentősége, Mislai István tanár: Kapcsolat a szülői ház és az iskola között, A hazugság, Fodor János tanár: Szülő, gyermek, iskola, A gyermek egészsége, Böröczky Gyula tanár: A tanulók hajlamai és vágyai.

Tanulmányi kirándulások: május 14-én egész napos kirándulás Visegrádra, hajóval. Május 22-én 70 tanuló 3 tanár vezetésével a budaörsi Farkashegyen megtartották a „Madarak és fák napját"

Az iskolai ünnepélyek és megemlékezések sora hosszú. Pl: Okt. 17-én a finn-ugor összetarto-

zásról emlékeztek meg. Dec. 6-án szentmise keretében a Kormányzó Úr neve napját ünnepelték. Dec. 10-én a limanovai hősökre emlékeztek tanulók és tanárok- a magyar huszárokra, kik a „nagy háború" idején a csikorgó hidegben harcoltak a Kárpátokban. Akkor még emlékeztek rájuk.

Hogyan ünnepelték a budaörsi kisdíákok március 15-ét 1937-ben? A műsor a Hiszekegy imával kezdődött. Majd Fültz Pál III.oszt.tanuló elszavalta Petőfi Nemzeti dalát. Csíksországi fenyvesekben, énekelte az ifj.énekkar. Ezt követte Fodor János tanár ünnepi beszéde. Kleibert Ferenc Loszt tanuló Gyulai Hadnagy uram c. versét szavalta el, Az én hazám, - ezt az ifj. szavalókórus adta elő. Az ünnepség a Himnusz eléneklésével zárult.

Az egészségi állapotra dr. Sarlós Mihály közszégy orvos felügyelt.

A példás magaviseletű és jeles előmeneteli tanulók könyvjutalomban részesültek. Soknak tűnik a fentiekben említett hiányzási órák száma, de akadtak tanulók, kik egy órát sem hiányoztak. Az elsősök közül pl. Michellberger Antal.

A kis füzet a következő tanévre vonatkozó tudnivalókkal fejeződik be és felsorolja a következő tanévben szükséges könyveket.

A havi 10 pengős tandíj tanulónként és a községtől kapott évi 300 pengő bevétel azt feltételezi, hogy az igazgató úrnak bizony „osztani-szorozni" kellett, hogy mindenre legyen elég pénz.

Hogyan emlékszik az igazgató úrra egy volt tanítványa, Gesztesi Katalin?

Én az utolsó osztályba jártam, mert az államosítást követően megszűnt a polgári iskola. Arra az évfolyamra már lányok is járhattak. Az első padban ültem Ringler Magdiával, ő apró termetű volt én meg rövidlátó. Osztályfőnökünk Mészáros Gabriella volt. Wéber igazgató úr matematikát és fizikát tanított nekünk. Nagy tiszteletben álló, tekintélyt parancsoló, de végtelenül türelmes oktatóm volt. Mindig szeretettel fogok emlékezni rá.

Az hiszem a Kedves Olvasó előtt is egy vérbe-ly pedagógus képe rajzolódott ki, aki az általa felkészítettségűvel vezett iskola diákjait a legjobb tudása és szándéka szerint tanította korszerű ismeretekre, nevelte emberségre, jóra, szépre.

Wéber Mihály srját a Nefejeles utcai temetőben találjuk. Isten nyugosztalja!